

Regelink
Ecologie & Landschap

Ecologische quickscan

Ontwikkeling Slingeland Ziekenhuis te Doetinchem

In het kader van natuurwetgeving

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	V. Nederpel
In opdracht van	Wissing beheer B.V. in combinatie met NL Greenlabel
Naam opdrachtgever	M. Naaijer-Los
Rapportnummer	RA16225-01
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	05 september 2016
Aantal pagina's	32
Collegiale toets	R. Schreurs
Wijze van citeren	Nederpel, V. , 2016. Ecologische quickscan Ontwikkeling Slingeland Ziekenhuis te Doetinchem. In het kader van natuurwetgeving. Rapport RA16225-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5

6261 NE Mheer

085-7737676

info@regelink.net

www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Doel	6
1.3 Leeswijzer	7
2. Wet- en regelgeving	8
2.1 Flora- en faunawet	8
2.2 Wet Natuurbescherming	11
2.3 Bescherming van gebieden	11
3. Werkwijze	13
4. Omschrijving plangebied	14
4.1 Aanwezige ecotopen	14
4.2 Afstand tot beschermde gebieden	16
5. Resultaten beschermde soorten	17
5.1 Vaatplanten	17
5.2 Zoogdieren	17
5.3 Vogels	19
5.4 Vissen	20
5.5 Amfibieën en reptielen	20
5.6 Libellen en dagvlinders	20
5.7 Overige ongewervelden	20
6. Ingreep	21
7. Toetsing aan wet- en regelgeving	22
7.1 Zoogdieren	22
7.2 Vogels	23
7.3 Vissen	24
7.4 Amfibieën	24
7.5 Reptielen	24
7.6 Overige soortgroepen	24
7.7 Effecten	25

7.8	Gebiedsbescherming	25
8.	Conclusies	26
8.1	Zoogdieren	26
8.2	Vleermuizen	26
8.3	Vogels	27
8.4	Vissen	27
8.5	Amfibieën	27
8.6	Reptielen	27
8.7	Effecten	27
8.8	Samenvatting	28
9.	Bronnen	29
9.1	Literatuur	29
9.2	Websites	29
Bijlage 1.	Foto-impresie plangebied	30
Bijlage 2.	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten	32

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Slingeland ziekenhuis is van plan om nieuwbouw te realiseren. Op dit moment bevindt het project zich in de vormende fase, waarbij het kader van mogelijkheden en beperkingen helder wordt gemaakt.

Omdat de ontwikkeling van het ziekenhuis gepland is in de provinciale Groene Ontwikkelingszone en er gelijktijdig natuurontwikkeling zal plaatsvinden wordt in dit document geschreven over natuur in twee delen. Een deel waar het ziekenhuis met voorzieningen als parkeergelegenheid wordt gepland; het plangebied, en een ruimer onderzoeksgebied. Zo kan de invloed van de komst van het ziekenhuis op de kernkwaliteiten in groter verband worden gezien. Dit ruimer gekozen onderzoeksgebied heeft een landschappelijk logische begrenzing, waar natuurontwikkelingen aan gerelateerd kunnen worden.

Het daadwerkelijke plangebied, is eerder onderzocht op mogelijke natuurwaarden door TAUW (Tauw, 2015. Quickscan natuurwetgeving Slingeland Ziekenhuis te Doetinchem). Ook heeft er reeds nader onderzoek plaatsgevonden naar vleermuizen (Tauw, 2015. Nader onderzoek vleermuizen Slingeland Ziekenhuis te Doetinchem, J. Aardbodem-van der Loop). Gezien het onderzoeksgebied nu ook onder de aandacht ligt, is onderhavig quickscan een aanvulling op het rapport van TAUW.

Omdat in de toekomst diverse ruimtelijke ingrepen zullen plaatsvinden binnen dit project, is volgens nationale en internationale regelgeving het verplicht om voordat deze ingrepen plaatsvinden onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna. Om dergelijk soortgericht veldonderzoek goed te kunnen plannen en uitvoeren is het noodzakelijk te weten welke flora en fauna potentieel voorkomen in het plangebied en het onderzoeksgebied.

Naast het effect op beschermde soorten kan het nodig zijn om onderzoek te verrichten naar de eventuele negatieve effecten van de ingreep op de kwaliteit van beschermde gebieden in de omgeving.

1.2 Doel

Door middel van deze quickscan worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke middels de Flora- en faunawet en Wet Natuurbescherming beschermde flora en fauna komen potentieel voor in het plangebied en het onderzoeksgebied?
- Welke negatieve effecten kan de potentieel aanwezige flora en fauna ondervinden van de ingreep?
- Houdt, gelet op de mogelijke negatieve effecten, het uitvoeren van de ingreep een overtreding van de Flora- en faunawet en Wet Natuurbescherming in?
- Naar welke soorten en voor deze soorten belangrijke functies dient eventueel aanvullend onderzoek plaats te vinden?

- Zijn negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand uit te sluiten of is hiervoor een nadere toetsing nodig?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de relevante wet- en regelgeving toegelicht. In hoofdstuk 3 worden werkwijze en inspanning beschreven, en in hoofdstuk 4 volgt een beschrijving van het plangebied en het onderzoeksgebied. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van de flora- en fauna-inventarisatie gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 6 omschreven. In hoofdstuk 7 worden vervolgens de mogelijke effecten van de ingreep gerelateerd aan de (potentiële) flora en fauna en getoetst aan de Flora- en faunawet. Ook wordt ingeschat of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand uitgesloten kunnen worden. In hoofdstuk 8 zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen. Tevens is een korte bronnenlijst opgenomen (hoofdstuk 9).

2. Wet- en regelgeving

2.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij'-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

2.1.1 Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepalingen die relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

2.1.2 Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB)

Op 23 februari 2005 is de AMvB art. 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AMvB de gedragscode.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw,
- bestendig gebruik,
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Soorten opgenomen in Tabel 1 zijn licht beschermd. Er dient een ontheffing te worden aangevraagd wanneer de werkzaamheden niet onder een van bovengenoemde categorieën vallen en er een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1 is. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Daarbij wordt getoetst of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2

Soorten opgenomen in Tabel 2 zijn zwaar beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3

De soorten opgenomen in Tabel 3 zijn strikt beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën geldt niet zonder meer een vrijstelling. Alleen bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en die negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben zijn ontheffingsplichtig. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een van de volgende door de Habitatrichtlijn erkende belangen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten,

- bescherming van flora en fauna,
- openbare veiligheid.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV (nu EZ) een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat bovendien om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet (Bijlage 2). Het betreft dan vogels die in de volgende categorieën vallen:

- vogels die het gehele jaar door gebruikmaken van hun nestlocatie als vaste rust- en/ of verblijfplaats,
- koloniebroeders die erg honkvast zijn en sterk afhankelijk zijn van bebouwing of specifiek biotoop,
- niet koloniebroeders die erg honkvast zijn en sterk afhankelijk zijn van bebouwing of specifiek biotoop,
- vogels die jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruikmaken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Voor het aantasten van de functionaliteit van een jaarrond beschermd nest dient altijd een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna,
- veiligheid van het luchtverkeer,
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

Naast de bovenstaande vier categorieën is er ook nog een vijfde categorie. Van deze vogels wenst Bevoegd Gezag een inventarisatie of inschatting van de nestmogelijkheden in de nabijheid.

Ontbreken deze, dan dient de initiatiefnemer passende maatregelen te nemen en/of een ontheffing aan te vragen.

2.1.3 Gedragscodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten uit Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Een overzicht van goedgekeurde gedragscodes is te vinden op: <https://mijn.rvo.nl/gedragscodes-overige-organisaties>.

2.2 Wet Natuurbescherming

De Wet Natuurbescherming (WN) vervangt de Flora- en faunawet, naar verwachting per 1-1-2017. Met het ingaan van de wet zal ook de bescherming van een aantal soorten veranderen of zelfs verdwijnen. Globaal komt het erop neer dat alle vogel- en habitatrichtlijn soorten beschermt blijven. Daarnaast is er een bijlage opgenomen met soorten die niet onder eerder genoemde categorieën vallen, maar welke om maatschappelijke of ecologische redenen bescherming verdienen.

Evenals onder de Flora- en faunawet moeten projecten die een negatief effect hebben op beschermde soorten uit de vogel- en habitatrichtlijn voldoen aan goede mitigatie- of compensatiemaatregelen en een in de wet genoemd belang. Ook moet onderzocht worden of er alternatieven zijn die minder of geen schade veroorzaken. Hoe omgegaan zal worden met soorten die wel in de WN zijn opgenomen maar niet in de vogel- en habitatrichtlijn is afhankelijk van de provincies. Per provincie kan een lijst opgesteld worden waarin soorten staan die vrijgesteld zijn van de verbodsbepalingen.

In principe ligt de beoordeling van ontheffingsaanvragen en het afgeven van ontheffingen bij de provincies.

2.3 Bescherming van gebieden

2.3.1 Natuurbeschermingswet 1998

In Nederland is de bescherming van natuurgebieden en de daarin voorkomende natuurwaarden geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998. Onder deze wetgeving vallen zowel de Natura 2000-gebieden als de Beschermden Natuurmonumenten. Natura 2000-gebieden zijn gebieden die aangewezen zijn op grond van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn of beide. Zowel Natura 2000-gebieden als Beschermden Natuurmonumenten zijn geselecteerd en als te beschermen gebieden aangewezen op grond van in deze gebieden voorkomende bijzondere natuurwaarden. Deze natuurwaarden mogen niet worden aangetast. De provincie is het bevoegd gezag voor de Natuurbeschermingswet 1998. Voor meer informatie over de Natuurbeschermingswet 1998 en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natura-2000>.

2.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het

NNN en is daartoe het Bevoegd Gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

3. Werkwijze

De volgende methoden werden bij het onderzoek gebruikt:

1. Op 7 juli 2016 werden het plangebied en het onderzoeksgebied Ontwikkeling Slingeland Ziekenhuis te Doetinchem, door V. Nederpel bezocht. Daarbij werden de in het gebied aanwezige ruimtelijke structuren en ecotopen visueel instrumenten geïnventariseerd:
2. Door middel van literatuuronderzoek werd onderzocht welke beschermde flora en fauna in de ruime omgeving van het onderzoeksgebied recentelijk werden waargenomen. Hierbij werd gebruik gemaakt van waarnemingen uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), aangevuld met gegevens uit relevante recente verspreidingsatlassen en actuele websites. Daarnaast werd de ligging van het plangebied/ onderzoeksgebied ten opzichte van nabijgelegen beschermde gebieden onderzocht.
3. Aan de hand van het veldbezoek en het literatuuronderzoek werd op grond van *expert judgement* een inschatting gemaakt van de beschermde flora en fauna met bijbehorende functies die in het plangebied en onderzoeksgebied (kunnen) voorkomen.
4. In samenspraak met de opdrachtgever werd de ingreep in kaart gebracht en omschreven.
5. Op grond van de beschreven ingreep werd een inschatting gemaakt van de redelijkerwijs te verwachten negatieve effecten op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten en functies.
6. Vervolgens werden de mogelijke negatieve effecten getoetst aan de Flora- en faunawet en de Wet Natuurbescherming.
7. Ten slotte werd bepaald of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand zijn uit te sluiten of dat hiervoor nog een aanvullende toetsing noodzakelijk is.

4. Omschrijving plangebied

Het toekomstige ziekenhuis is gepland nabij Doetinchem, langs de A18 afslag 4 (provincie Gelderland). In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied en van het onderzoeksgebied weergegeven. Het plangebied wordt begrensd door de Kernnaderallee, de Oudesluisweg en het verloop van een ondiepe watergang aan de westzijde. Het onderzoeksgebied wordt begrenst door de A18, de Ettenseweg (N317) en de Harreveldse Tochtsloot (zuidkant) en de Voedingsloot (oostkant). Dit alles is gelegen in de grotere context van het landschap van de Oude IJssel.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. Het gearceerde deel is het daadwerkelijke plangebied. Het overige deel betreft het ruimere onderzoeksgebied. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2016.

4.1 Aanwezige ecotopen

De volgende ecotopen zijn bij het veldbezoek aangetroffen (zie ook Bijlage 1):

- droog, agrarisch grasland (plangebied en onderzoeksgebied):

Een groot deel van het oppervlakte in het gebied bestaat uit agrarische gronden. Sommige percelen bestaan uit (mais) akker, maar veelal is er gangbaar grasland aanwezig met soorten als witbol (*Holcus spec.*), kweek (*Elytrigia repens*), engels raaigras (*Lolium perenne*) en beemdgras (*Poa spec.*).

De graslanden zijn weinig kruidenrijk en zijn ontdaan van variaties in het maaiveld. Hierdoor oogt het grasland als monotoon.

- enkele gebouwen met dakpannen, rieten kap en houten betimmering (plangebied en onderzoeksgebied):

Er zijn diverse erven in het gebied aanwezig, waarop verschillende gebouwen zijn gesitueerd. Sommige van deze gebouwen bevatten dakpannen, sommige een rieten kap. Wel is in veel gevallen houten betimmering aanwezig.

- smalle, ondiepe sloten (onderzoeksgebied):

Op verschillende plekken in het gebied, zoals onder andere aan de westgrens van het onderzoeksgebied, is een ondiepe sloot aanwezig. Deze sloten zijn licht stromend en hebben helder water. Er is een matige water- en oevervegetatie aanwezig van onder andere liesgras (*Glyceria maxima*), pijlkruid (*Sagittaria sagittifolia*), waterzuring (*Rumex hydrolapathum*) en lokaal zegge (*Carex spec.*). Hoger op de oever zijn soorten als grote brandnetel (*Urtica dioica*), haagwinde (*Convolvulus sepium*), kattenstaart (*Lythrum salicaria*) en hondsdraf (*Glechoma hederacea*). De oevers van de watergangen zijn steil en weinig gevarieerd.

- Bosschages en bomen, variërend in diameter (plangebied en onderzoeksgebied):

Als wegbepanting (oa Kemnaderallee en lokaal langs de Oudesluisweg), erfbeplanting en als haag tussen percelen, als erfbeplanting en langs de A18 zijn opgaande bomen en bosschages aanwezig. Het betreft soorten als kardinaalsmuts (*Euonymus europaeus*), zomereik (*Quercus robur*), hazelaar (*Corylus avellana*), meidoorn (*Crataegus monogyna*), berk (*Betula spec.*), veldesdoorn (*Acer campestre*), Amerikaanse eik (*Quercus rubra*) en populieren (*Populus spec.*). Ook zijn er diverse cultivars op de erven aangetroffen. De bomen zijn doorgaans in goede staat, in het gebied zijn geen bomen met noemenswaardige holtes waargenomen. Onder de boomlanen is kruidige ondergroei aanwezig.

De hagen in het gebied zijn lokaal transparant en gefragmenteerd. De nog aanwezige (delen van) lijnvormige houtige elementen, ogen als overblijfselen van het vroegere landschap. Binnen het plangebied is slechts zeer lokaal (gefragmenteerd) een haag aanwezig.

- lage begroeiing, bermen en ondergroei (plangebied en onderzoeksgebied):

Langs diverse wegen en tussen de percelen is kruidenrijke vegetatie aanwezig als kleeftkruid (*Galium aparine*), smalle weegbree (*Plantago lanceolata*), klimop (*Hedera helix*), wilde peen (*Daucus carota*), bijvoet (*Artemisia vulgaris*), ridderzuring (*Rumex obtusifolius*), raapzaad (*Brassica rapa subsp. oleifera*), smeerwortel (*Symphytum officinale*), Jacobkruiskruid (*Jacobaea vulgaris*) en zevenblad (*Aegopodium podagraria*). Het betreft algemeen voorkomende soorten van vochtige, voedselrijke omstandigheden.

5. Resultaten beschermde soorten

Op grond van de aanwezige ecotopen is een inschatting gemaakt van de beschermde flora en fauna die mogelijk in het gebied voorkomen. Omdat onderhavige activiteit in de categorie ruimtelijke ontwikkeling valt wordt in dit hoofdstuk een beoordeling gemaakt van soorten uit Tabel 2 (zwaar beschermd) en Tabel 3 (strikt beschermd) van de Flora- en faunawet. Voor soorten uit Tabel 1 (licht beschermd) geldt een algehele vrijstelling, waarbij wel rekening gehouden dient te worden met de zorgplicht.

5.1 Vaatplanten

Op grond van de omstandigheden ter plekke en het gebruik van het gebied, worden geen zwaar of strikt beschermde vaatplanten verwacht. Ook werden tijdens het veldbezoek geen zwaar of strikt beschermde vaatplanten aangetroffen.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Muizen (ware muizen, woel- en spitsmuizen en insecteneters)

De verspreidingsgebieden van grote bosmuis (*Apodemus flavicollis*) reikt zich voor zover bekend tot slechts 5 kilometer van het onderzoeksgebied. Ondanks dat het onderzoeksgebied geen optimaal biotoop herbergt, kan de soort niet op voorhand worden uitgesloten (langs de groenstrook van de A18). Het voorkomen van de grote bosmuis in het plangebied wordt redelijkerwijs niet verwacht, gezien er geen geschikt biotoop aanwezig is.

Het verspreidingsgebied van veldspitsmuis (*Crocidura leucodon*) ligt buiten het onderzoeks- en daarmee het plangebied (in Twente en in Zeeuws-Vlaanderen) (Broekhuizen et al., 1992, Regelink & Bosch, 2007). Voor de noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*) geldt dat deze soort een zeer natte, kruidenrijke vegetatie behoeft en dat de verspreiding zich beperkt tot de lage, natte delen van Nederland. De waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) is bekend van drie kilometer van het plangebied, en is gebonden aan schone wateren met een rijke oevervegetatie. Het is derhalve niet uitgesloten dat de soort voorkomt langs bijvoorbeeld de IJssel, nabij het plangebied en onderzoeksgebied.

Algemene muizensoorten als bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), rosse woelmuis (*Myodes glareolus*) en huisspitsmuis (*Crocidura russula*) kunnen worden verwacht in zowel het plangebied als het onderzoeksgebied.

Uit de NDFG gegevens blijkt dat woelrat (*Arvicola amphibius*), egel (*Erinaceus europaeus*) en mol (*Talpa europaea*) reeds zijn aangetroffen in het plangebied. Deze soorten kunnen ook in het onderzoeksgebied verwacht worden.

Opsommend kan worden gesteld dat binnen het onderzoeksgebied de beschermde muizensoort grote bosmuis kan voorkomen. De waterspitsmuis kan op voorhand niet worden uitgesloten van aanwezigheid langs de IJssel, buiten het plangebied en onderzoeksgebied.

Concluderend kan dus worden gesteld dat van sommige zoogdiersoorten het voorkomen in het plangebied en het onderzoeksgebied is vastgesteld. Van sommige soorten kan het voorkomen niet worden uitgesloten gezien het marginaal biotoop betreft.

5.2.2 Knaagdieren

Het plangebied en onderzoeksgebied ligt in de bekende verspreiding van de eekhoorn (*Sciurus vulgaris*). De soort kan worden aangetroffen in de groenzone langs de A18 in het onderzoeksgebied. Tijdens het veldbezoek werden geen nesten van de eekhoorn aangetroffen. Tevens werden er geen knaagsporen waargenomen.

In het gebied werden voorts geen sporen van de bever (*Castor fiber*) aangetroffen. De bever heeft een voorkeur voor waterrijke gebieden, direct grenzend aan bomen of bos langs de oevers. Derhalve kan de bever worden verwacht langs de oevers van de IJssel, waar deze ook bekend is. Een verblijfplaats of essentieel foerageergebied voor de bever in het plangebied is uitgesloten. In het onderzoeksgebied wordt de soort tevens niet verwacht, gezien het niet direct grenst aan de Oude IJssel.

5.2.3 Marterachtigen

In het gebied werden geen sporen van zwaar of strikt beschermde marterachtigen aangetroffen tijdens het veldbezoek. Echter, het onderzoeksgebied heeft geschikt biotoop voor diverse soorten marters als steenmarter (*Martes foina*), wezel (*Mustela nivalis*) en bunzing (*Mustela putorius*). Het voorkomen van de steenmarter en bunzing in het plangebied is bekend.

De otter (*Lutra lutra*) heeft een voorkeur voor schone wateren, omgeven door een rijke oevervegetatie en structuurrijke aangrenzende gebieden. In het plangebied noch het onderzoeksgebied zijn deze biotopen niet aanwezig, maar langs de IJssel is de soort wel bekend en te verwachten. Vanwege het ontbreken van geschikt biotoop in het plangebied en het onderzoeksgebied, is een verblijfplaats of essentieel foerageergebied van otter redelijkerwijs uit te sluiten.

In het plangebied en het onderzoeksgebied werden aanwijzingen tot aanwezigheid van de das (*Meles meles*) aangetroffen. Het is bekend dat de das in de omgeving voorkomt. Gezien de aanwezige biotopen, kan een verblijfplaats of foerageergebied van de das in het onderzoeksgebied worden verwacht. Naar verwachting maakt het plangebied deel uit van het foerageergebied van de soort, als onderdeel van een groter foerageergebied.

5.2.4 Vleermuizen

Zowel het plangebied als het onderzoeksgebied is geschikt als foerageergebied voor een aantal soorten vleermuizen. Op grond van de omvang van het plangebied en het onderzoeksgebied is niet uit te sluiten dat het een essentieel foerageergebied betreft. Lijnvormige elementen zijn aanwezig, waarmee ook vliegroutes van vleermuizen niet kunnen worden uitgesloten. Diverse gebouwen hebben potenties voor verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. Gezien de staat van de aanwezige bomen in het plangebied en het onderzoeksgebied, worden verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen niet verwacht.

In het gebied kunnen derhalve de volgende soorten worden verwacht: gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*).

In Tabel 1 is weergegeven welke functies van bovengenoemde soorten mogelijk voorkomen.

Tabel 1. De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies.

	zomerverblijfplaats	kraamverblijfplaats	paarverblijfplaats	winterverblijfplaats	vliegroute	foerageergebied
gewone dwergvleermuis	X	X	X		X	X
ruige dwergvleermuis	X		X			X
rosse vleermuis						X
laatvlieger						X
gewone grootoorvleermuis	X	X	X		X	X

Ondanks dat het gebied geen optimaal biotoop herbergt, kan van sommige soorten het voorkomen op voorhand niet worden uitgesloten.

5.3 Vogels

Vogelsoorten met vaste rust- en/of verblijfplaatsen (categorie 1-4) zijn mogelijk binnen het plangebied en het onderzoeksgebied aanwezig. Te verwachten jaarrond beschermde nesten kunnen van vogelsoorten zijn die in gebouwen onder bijvoorbeeld dakpannen broeden, zoals huismus (*Passer domesticus*). Tevens is tijdens het veldbezoek nest indicerend gedrag van de torenvalk waargenomen in het plangebied.

Uit de NDFG gegevens blijkt dat er diverse soorten met jaarrond beschermde nesten voorkomen in het plangebied: buizerd (*Buteo buteo*), roek (*Corvus frugilegus*), ijsvogel (*Alcedo atthis*), kerkuil (*Tyto alba*), bonte vliegenvanger (*Ficedula hypoleuca*) en zwarte kraai (*Corvus corone*).

Het gebied is tevens geschikt geacht als leefgebied van steenuil (*Athene noctua*).

Van de vogels uit categorie 5 kunnen worden verwacht: ekster (*Pica pica*), koolmees (*Parus major*), pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*) en spreeuw (*Sturnus vulgaris*).

Hiernaast kunnen broedvogels van bos, struweel en cultuurland (zoals merel (*Turdus merula*), heggenmus (*Prunella modularis*), ringmus (*Passer montanus*), witte kwikstaart (*Motacilla alba*) en winterkoning (*Troglodytes troglodytes*)) en overige vogels die broeden in gebouwen onder bijvoorbeeld dakpannen, zoals kauw (*Coloeus monedula*) binnen het gebied aanwezig zijn.

5.4 Vissen

In het onderzoeksgebied is water aanwezig, waarmee het geschikt is voor de voortplanting van vissen. De beschermde soorten kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) en bittervoorn (*Rhodeus amarus*) zijn te verwachten en bekend uit de omgeving van het gebied. In het plangebied is geen (geschikt) water voor vissen aangetroffen. Deze soorten zijn dan ook niet te verwachten in het plangebied.

5.5 Amfibieën en reptielen

In het onderzoeksgebied is water aanwezig wat geschikt is voor de voortplanting van amfibieën. De verwachting is echter dat het algemene soorten betreft als gewone pad (*Bufo bufo*), kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*) en bruine kikker (*Rana temporaria*). Ook poelkikker (*Rana lessonae*) kan lokaal worden verwacht. Aan de rand van het onderzoeksgebied is geschikt voortplantingswater voor kamsalamanders aanwezig. Ondanks dat het onderzoeksgebied geen optimaal biotoop herbergt, kan de soort niet op voorhand worden uitgesloten. De aanwezigheid van overwinterende zwaarder of strikt beschermde amfibieën (poelkikker en kamsalamander) kan daarom niet worden uitgesloten.

Het plangebied ligt ver buiten het bekende verspreidingsgebied van muurhagedis (*Lacerta muralis*) en buiten de bekende verspreiding van ringslang (*Natrix natrix*). De levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) is wel bekend uit de omgeving van het plangebied. Ondanks barrières in het tussenliggende gebied, kan de soort niet geheel worden uitgesloten.

5.6 Libellen en dagvlinders

In het plangebied en het onderzoeksgebied komen geen voedselarme wateren of vegetaties voor die geschikt zijn als leefgebied voor libellen en dagvlinders.

Tijdens het veldbezoek is regelmatig een weidebeekjuffer (*Calopteryx splendens*) waargenomen in het onderzoeksgebied.

Het voorkomen van zwaar of strikt beschermde libellen en dagvlinders kan redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.7 Overige ongewervelden

In verband met het ontbreken van voor overige ongewervelden geschikte ecotopen (oude eiken, schoon water, veensloten, vennen) in het plangebied en het onderzoeksgebied, kan het voorkomen van zwaar of strikt beschermde overige ongewervelden redelijkerwijs worden uitgesloten.

6. Ingreep

Het Slingeland Ziekenhuis wil een nieuwbouw realiseren. Hiertoe wordt het plangebied bebouwd en verhard. Het terrein rond het nieuwe ziekenhuis zal dienen als *healing environment*, waarin tevens door versterking van de kernkwaliteiten de te compenseren natuurwaarden worden gerealiseerd in het onderzoeksgebied.

Door de latere in gebruik name van het ziekenhuis, kunnen er in deze exploitatiefase andere ingrepen als verlichting en verkeersbewegingen een rol spelen in het plangebied en het onderzoeksgebied.

Beide effecten, zowel voor korte termijn als op de lange termijn worden in de effectbeoordeling meegewogen.

Korte termijn effecten zijn te beschrijven als het tijdig verstoren van de leefomgeving van diverse soorten. Ook brengt de aanwezigheid van diverse partijen bij het bouwrijp maken van de grond en de bouw van het ziekenhuis een verstoring met zich mee.

Voor veel van deze effecten zijn maatregelen te treffen, waarbij (bij correct en bij tijds uitvoeren) de negatieve effecten kunnen worden opgevangen. Sommige van deze (toekomstige) effecten kunnen worden opgevangen door het aanduiden van specifieke zones voor natuurontwikkeling, die worden vastgelegd in het bestemmingsplan en de natuur onderdeel te laten zijn van de uitwerking van de plannen voor de ziekenhuisomgeving.

Lange termijn effecten ontstaan door het permanent aanpassen van de situatie. Hierbij te denken aan het verloren gaan van een verblijfplaats van vleermuizen, maar ook het verloren gaan van een gedeelte van het toekomstige ziekenhuis terrein als (potentieel) leefgebied van diverse soorten. Niet de hele 9,75 ha zal in gebruik genomen worden door het ziekenhuis, maar ook uitstralingseffecten als licht en geluid van het toekomstige ziekenhuis vallen hier onder. Echter betreft dit een gebied dat naar verwachting, door het huidig gebruik en de landschappelijke situatie, slechts marginaal leefgebied voor enkele soorten. Bijvoorbeeld door het ontbreken van ondergroei onder de boomlanen en het gefragmenteerde karakter van de lijnvormige houtige elementen.

Ook voor deze lange termijn effecten geldt, dat met tijdig en correct uitvoeren van maatregelen veel effecten niet meer zullen optreden, dan wel in aanzienlijk mindere mate.

7. Toetsing aan wet- en regelgeving

Op grond van de resultaten van het veldbezoek, het literatuuronderzoek en de te verwachten effecten van de ingreep is een toetsing aan de Flora- en faunawet uitgevoerd. Uit deze toetsing volgt welke negatieve effecten verwacht kunnen worden en welke soorten daarbij betrokken zijn. Ook geeft de toetsing aan of aanvullend onderzoek dan wel een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is vereist.

Voorts is onderzocht of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten of dat hiervoor nog aanvullend onderzoek nodig is.

7.1 Zoogdieren

7.1.1 Muizen (ware muizen, woel- en spitsmuizen), knaagdieren en roofdieren

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van zwaar of strikt beschermde soorten, namelijk de grote bosmuis, de eekhoorn, de steenmarter en de das uit deze soortgroepen in het onderzoeksgebied verwacht kan worden. Het voorkomen van de steenmarter en de das in het plangebied is niet uit te sluiten. Daarmee is een negatief effect op deze soorten niet op voorhand uit te sluiten. De ingreep houdt voor deze soortgroepen dan ook mogelijk een overtreding van de Flora- en faunawet in.

Bij de inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming verandert er niets aan de beschermde status van grote bosmuis, steenmarter en das. Deze blijven zwaar beschermd.

Bij de inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming vallen algemene soorten als mol, wezel, egel, bunzing en bosmuis onder de beschermde soorten. Met de inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming komt de beschermde status van deze soorten naar verwachting onder vrijstellingsbesluit van de provincie Gelderland te vervallen.

Om de daadwerkelijke aanwezigheid van de te verwachten soorten en de gebiedsfuncties voor deze soorten te weten te komen, is vervolgonderzoek nodig.

7.1.2 Vleermuizen

Uit de resultaten blijkt dat enkele soorten vleermuizen binnen het plangebied en het onderzoeksgebied kunnen voorkomen. In Tabel 2 is weergegeven op welke potentieel voorkomende combinatie van soorten en functies binnen het gebied mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn.

De te verwachten soorten is ontstaan uit de aanwezige ecotopen in het gebied, de geografische ligging van het plangebied en het onderzoeksgebied en de mogelijkheden tot verblijfplaatsen. Mogelijke negatieve effecten kunnen relevantie hebben voor de aanleg fase, als mede de exploitatiefase (bijvoorbeeld bij verlichting in een potentieel jachtgebied of toename van licht in nabijheid van een vaste rust- of verblijfplaats).

Tabel 2. De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies.

	zomerverblijfplaats	kraamverblijfplaats	paarverblijfplaats	winterverblijfplaats	vliegroute	foerageergebied
gewone dwergvleermuis	Red	Red	Red	Yellow	Red	Red
ruige dwergvleermuis	Red	Yellow	Red	Yellow	Yellow	Red
rosse vleermuis	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
laatvlieger	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow
gewone grootoorvleermuis	Red	Red	Red	Yellow	Red	Red
	Green	Geen negatief effect te verwachten				
	Red	Negatief effect niet uitgesloten				

In het plangebied heeft reeds vervolgonderzoek naar vleermuizen plaatsgevonden (Tauw, 2015). Hieruit is gebleken dat in het plangebied een zomerverblijfplaats en foerageergebied van gewone dwergvleermuis aanwezig is. Mogelijke negatieve effecten binnen het onderzoeksgebied bestaan uit verstoring op foerageergebied of verloren gaan daarvan ten gevolge van de bouw of verlichting.

Bij de inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming verandert er niets aan de beschermde status van vleermuizen, deze blijven zwaar beschermd.

Om de daadwerkelijke aanwezigheid van de te verwachten soorten en de gebiedsfuncties voor deze soorten te weten te komen, is vervolgonderzoek nodig.

7.1.3 Overige zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn in het onderzoeksgebied diverse sporen waargenomen van grotere zoogdieren. Het betreft herhaaldelijke sporen van reeën. Daarnaast is het aannemelijk dat de vos, haas en konijn voorkomt in het plangebied en het onderzoeksgebied.

Bij de inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming vallen algemene soorten als ree en vos onder de beschermde soorten. Met de inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming komt de beschermde status van deze soorten naar verwachting onder vrijstellingsbesluit van de provincie Gelderland te vervallen.

7.2 Vogels

Binnen zowel het plangebied als het onderzoeksgebied zijn jaarrond beschermde nesten van diverse vogelsoorten met vaste rust- en/of verblijfplaatsen aanwezig en te verwachten. Het betreft de soorten: huismus, kerkuil, steenuil, torenvalk, buizerd, roek, ijsvogel, bonte vliegenvanger en zwarte kraai.

Voor te verwachten soorten uit categorie 5 (zwarte kraai, ijsvogel, torenvalk en bonte vliegenvanger) zijn in de directe nabijheid van het plangebied voldoende alternatieven voor handen.

Naast deze vogelsoorten, is er een verscheidenheid aan algemene broedvogels van bos, struweel en cultuurland te verwachten.

Werkzaamheden die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot verstoring van broedgevallen van algemene vogelsoorten uit met name het stedelijke gebied. Omdat alle vogels tijdens het broeden zijn beschermd, kunnen werkzaamheden tijdens het broedseizoen leiden tot een overtreding.

Om de daadwerkelijke aanwezigheid van de te verwachten jaarrond beschermde soorten en de gebiedsfuncties voor deze soorten te weten te komen, is vervolgonderzoek nodig.

Bij de inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming verandert er niets aan de wettelijke status van broedende vogels.

7.3 Vissen

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van bittervoorn en kleine modderkruiper in het onderzoeksgebied niet uitgesloten kan worden. Daarmee is een negatief effect op deze soorten niet uit te sluiten. Nader onderzoek kan duidelijkheid verschaffen over het daadwerkelijk voorkomen van de soorten.

Bij de inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming vallen de soorten bittervoorn en kleine modderkruiper niet meer onder de zwaarder en strikt beschermde soorten.

7.4 Amfibieën

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van kamsalamander en poelkikker niet uitgesloten kan worden. Indien er ingrepen plaatsvinden aan de geschikt beoordeelde watergangen is een negatief effect op deze soorten niet uit te sluiten. Nader onderzoek naar voorkomen van de kamsalamander en poelkikker, kan hierover duidelijkheid verschaffen.

Bij de inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming blijven de kamsalamander en poelkikker onder de strikt beschermde soorten vallen, gezien ze als habitatsoort aangewezen zijn.

7.5 Reptielen

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van levenbarende hagedis niet uitgesloten kan worden. Indien er werkzaamheden plaatsvinden aan bermen, schrale akker randen of andere schraal begroeide delen, kan dit een negatief effect op de soort tot gevolg hebben. Nader onderzoek naar het voorkomen van de levendbarende hagedis kan hier duidelijkheid in verschaffen.

7.6 Overige soortgroepen

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van beschermde soorten uit de soortgroepen libellen, dagvlinders en overige ongewervelden redelijkerwijs kan worden uitgesloten. Daarmee is ook een negatief effect op deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten. De ingreep leidt derhalve niet tot een overtreding van de Flora- en faunawet noch de Wet Natuurbescherming voor deze soorten.

7.7 Effecten

In zowel de aanleg als de latere exploitatiefase kunnen negatieve effecten op beschermde soorten optreden.

Voor veel van deze effecten zijn maatregelen te treffen, waarbij (bij correct en tijdig uitvoeren) de negatieve effecten kunnen worden opgevangen of kunnen worden verminderd. Veel van deze (toekomstige) effecten kunnen worden opgevangen door zones te bestemmen en voor de ontwikkeling van natuur en vroegtijdig in het planproces de benodigde maatregelen te benoemen. Er dient vervolgonderzoek plaats te vinden, waaruit zal blijken dat de betreffende soort niet aanwezig is.

7.8 Gebiedsbescherming

Het Natura 2000-gebied dat het dichtste bij het plangebied ligt is 'Rijntakken, nr 38'. Dit gebied ligt op een afstand van meer dan 13 km van het plangebied.

Door het tussenliggende gebied zijn negatieve effecten door geluidsverstoring of visuele verstoring als gevolg van de ingreep op Natura 2000-gebieden uitgesloten.

In de omgeving van het plangebied (afstand 1,4 km) is het Beschermde Natuurmonument 'De Zumpe' aanwezig. Vervolgstappen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 zijn voor dit project niet nodig gezien gevolgen voor dit Beschermde Natuurmonument niet worden verwacht. Dit omdat de woonwijk Oosseld en bosgebied De Wrange tussen het plangebied en het monument gesitueerd zijn.

De ingreep vindt niet plaats binnen het NNN/ GNN. Hierdoor is het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur niet van toepassing.

Het plangebied is gelegen in het provinciale Groene Ontwikkelingszone.

8. Conclusies

Uit de toetsing van de resultaten van het onderzoek aan de Flora- en faunawet en de Wet Natuurbescherming blijkt dat bij uitvoering van de ingreep mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn op:

- zoogdieren,
- vleermuizen,
- vogels,
- vissen,
- amfibieën,
- reptielen.

Op de overige soortgroepen wordt geen negatief effect op beschermde soorten (of functies) verwacht.

Op grond van de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden en de aard van de ingreep worden geen significant negatieve effecten verwacht op de kwaliteit van beschermde gebieden.

8.1 Zoogdieren

Een aantal zwaarder en strikt beschermde landzoogdieren worden verwacht aanwezig te zijn in het plangebied en het onderzoeksgebied. Nader onderzoek kan uitsluitsel geven over de daadwerkelijke aanwezigheid van deze soorten.

Verwacht wordt dat de soorten steenmarter, eekhoorn, das, grote bosmuis in het onderzoeksgebied aanwezig kunnen zijn. De soorten steenmarter en das kunnen worden verwacht in het plangebied. Van sommige van deze soorten is het voorkomen in het gebied vastgesteld, van sommige soorten kan het voorkomen niet worden uitgesloten gezien het marginaal biotoop betreft.

8.2 Vleermuizen

Enkele soorten vleermuizen hebben mogelijk gebiedsfuncties in het gebied als foerageergebied en vliegroute. Voor enkele gebouwbewonende vleermuissoorten kan niet worden uitgesloten dat zij hun vaste rust- en/of verblijfplaats in het onderzoeksgebied hebben. Daarom is het noodzakelijk aanvullend onderzoek naar het voorkomen van deze vleermuissoorten in het gebied te verrichten. Het verdient aanbeveling dit aanvullende onderzoek uit te voeren volgens het Vleermuisprotocol 2013 van de Gegevensautoriteit Natuur.

Uit vervolgonderzoek in het plangebied was reeds gebleken dat er een zomerverblijfplaats en foerageergebied van gewone dwergvleermuis aanwezig is.

8.3 Vogels

In het plangebied zijn de volgende vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd waargenomen of te verwachten (cat.1-4): huismus, kerkuil en steenuil. In het onderzoeksgebied zijn de soorten buizerd, torenvalk en roek te verwachten of vastgesteld. Van sommige van deze soorten is het voorkomen in het plangebied vastgesteld, van sommige soorten kan het voorkomen niet worden uitgesloten gezien het marginaal biotoop betreft.

Voor de andere mogelijk aanwezige soorten broedvogels geldt dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden. Voor het broedseizoen stelt de wet geen vaste begin- of einddatum. Normaal gesproken loopt het broedseizoen voor de meeste vogelsoorten grofweg van 15 maart tot 15 juli.

Nader onderzoek kan uitsluitel geven over de daadwerkelijke aanwezigheid van soorten.

Het is niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor het verstoren van broedende vogels.

8.4 Vissen

In het onderzoeksgebied kan het voorkomen van bittervoorn en kleine modderkruiper niet worden uitgesloten. Nader onderzoek kan uitsluitel geven over de daadwerkelijke aanwezigheid van deze soorten. Echter, onder de Wet Natuurbescherming zijn deze soorten niet meer zwaar of strikt beschermd, waardoor er juridisch geen noodzaak is voor vervolgonderzoek.

8.5 Amfibieën

In het onderzoeksgebied kan het voorkomen van de kamsalamander en poelkikker niet worden uitgesloten. Nader onderzoek kan uitsluitel geven over de daadwerkelijke aanwezigheid van deze soorten. Verwacht wordt dat het onderzoeksgebied marginaal biotoop vormt voor de soorten.

8.6 Reptielen

In het onderzoeksgebied kan het voorkomen van de levendbarende hagedis niet worden uitgesloten. Nader onderzoek kan uitsluitel geven over de daadwerkelijke aanwezigheid van deze soort. Verwacht wordt dat het onderzoeksgebied marginaal biotoop vormt voor de soort.

8.7 Effecten

Op dit moment is het project nog in de vormende fase, waarmee een concreet ingrijpen in het gebied nog niet aan de orde is. Wanneer er gebruik wordt gemaakt van het op voorhand compenseren van mogelijke negatieve effecten door versterken van kernwaarden in het onderzoeksgebied, wordt verwacht dat veel negatieve effecten niet meer aan de orde zijn of in sterk verminderde mate. Hiertoe is wel het treffen van passende maatregelen nodig. Te denken aan bijvoorbeeld het aanleggen van / vergroten van de kwaliteit van geschikt leefgebied van das, steenmarter en vleermuizen. Door deze maatregelen op voorhand toe te passen, kan in de realisatiefase van het project aan compenserende stappen voorbij gegaan worden. Dit levert winst op in het proces (in tijd en geld) en voor de buitenruimte (natuur en landschap). Geadviseerd wordt, als separaat document, een ontwikkelplan natuurbestemming op te stellen hoe dergelijke maatregelen vorm te geven.

Er dient rekening te worden gehouden met de reeds genoemde gebiedsfuncties voor de genoemde beschermde soorten bij het treffen van maatregelen, tenzij vervolgonderzoek uitwijst dat de betreffende soort niet aanwezig is.

8.8 Samenvatting

In algemene zin kan redelijkerwijs worden gesteld dat op grond van de mogelijke effecten de uitvoering van de ingreep niet door de Flora- en faunawet of Wet Natuurbescherming wordt verhinderd, mits tijdig aanvullend onderzoek wordt uitgevoerd naar diverse zoogdieren, vleermuizen, vogels, vissen, amfibieën en reptielen en rekening wordt gehouden met het broedseizoen van vogels. Afhankelijk van de resultaten van dit aanvullende onderzoek kan een aanvraag van een ontheffing en het opstellen en uitvoeren van een mitigatieplan noodzakelijk zijn.

Overtredingen kunnen begaan worden omdat er ingrepen plaats vinden in functioneel leefgebied van diverse soorten wordt aangetast. Op dit moment is het project nog in de vormende fase, waardoor er in deze situatie kansen zijn om een nieuwe natuur te ontwikkelen, voordat concreet ingrijpen in het gebied aan de orde is. Door het creëren van een buffer of een uitwijkzone met een invulling die aansluit bij de (potentiele) kernwaarden in het onderzoeksgebied, wordt verwacht dat veel negatieve effecten niet meer aan de orde zijn of in sterk verminderde mate. Hiertoe is wel het treffen van passende maatregelen nodig. Te denken aan bijvoorbeeld het aanleggen van / vergroten van de kwaliteit van geschikt leefgebied van das, steenmarter en vleermuizen. Door deze maatregelen op voorhand toe te passen, kan in de realisatiefase van het project aan compenserende stappen voorbij gegaan worden. Dit levert winst op in het proces (in tijd en geld) en voor de buitenruimte (natuur en landschap). Geadviseerd wordt, als separaat document, een ontwikkelplan natuurbestemming op te stellen hoe dergelijke maatregelen vorm te geven. Er dient rekening te worden gehouden met de reeds genoemde gebiedsfuncties voor de genoemde beschermde soorten bij het treffen van maatregelen, tenzij vervolgonderzoek uitwijst dat de betreffende soort niet aanwezig is.

Eventuele significant negatieve effecten op nabijgelegen beschermde gebieden zijn in dit geval niet aan de orde. Ook het toetsingskader EHS hoeft niet te worden toegepast, gezien het plangebied geen onderdeel is van het NNN/ GNN.

Het plangebied is gelegen in de provinciale Groene Ontwikkelingszone.

Nadat de Wet Natuurbescherming is vastgesteld en in werking is getreden, kan de status van de soorten geverifieerd worden en daarmee de inhoud van deze rapportage worden aangepast.

9. Bronnen

9.1 Literatuur

Aardbodem-van der Loop, J. Nader onderzoek vleermuizen Slingeland Ziekenhuis te Doetinchem, Tauw, 2015.

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Creemers, C.M. & J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Floron, 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil, 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Rapport, Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (06-04-2014)].

Regelink, J.R. & T. Bosch, 2007. Grote bosmuis in Winterswijk. Zoogdier 18 (2): 23.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Huismus *Passer domesticus*.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*.

Rijksen, B. & M. Aragon van den Broeke. Quickscan natuurwetgeving Slingeland Ziekenhuis te Doetinchem, N002-1225344ARY-mwl-V03-NL, Tauw, 2015

9.2 Websites

www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol

www.NDFF.nl

www.telmee.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/elenil

Bijlage 1. Foto-impressie plangebied

Figuur 4. Zicht op het plangebied, met diverse ecotopen op de foto. Links de laanbeplanting langs de Oudesluisweg, op de voorgrond een grasland en daarachter maisakker. Aan de horizon is een van de erven in het plangebied zichtbaar.

Figuur 5. In het plangebied zijn ecotopen aanwezig welke leefgebied kunnen zijn van diverse zwaarder alsmede strikt beschermde soorten. Lijnvormige elementen, zoals deze bomenlaan langs de Kemnaderallee zijn populaire onderdelen van de functionele leefomgeving van diverse soorten.

Figuur 6. Het onderzoeksgebied heeft een landschappelijk logische grens, de Harreveldse Tochtsloot (zuidkant) en de Voedingsloot (oostkant). Dit is een historische rivierloop van de Oude IJssel. De huidige rivierloop is iets verder westelijk gelegen. Het bijbehorende landschapstype is gevarieerd, met een afwisseling van open stukken en landschapselementen als hagen, bomenrijen en bosschages.

Figuur 7. Dit gangbaar grasland is onderdeel van het onderzoeksgebied, gelegen in de GO. Op deze plek in het onderzoeksgebied, zijn op dit moment geen landschapselementen aanwezig. Op de achtergrond solitaire struiken, als gefragmenteerd lijnelement. Daarachter de bosschages langs de A18.

Bijlage 2. Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Het Ministerie van LNV (nu: EZ) heeft in augustus 2009 de lijst met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door beschermd zijn aangepast. Met ingang van 26 augustus 2009 geldt een jaarronde bescherming van nestplaatsen van de categorie 1 – 4 soorten:

- boomvalk (*Falco subbuteo*)
- buizerd (*Buteo buteo*)
- gierzwaluw (*Apus apus*)
- grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*)
- havik (*Accipiter gentilis*)
- huismus (*Passer domesticus*)
- kerkuil (*Tyto alba*)
- oehoe (*Bubo bubo*)
- ooievaar (*Ciconia ciconia*)
- ransuil (*Asio otus*)
- roek (*Corvus frugilegus*)
- slechtvalk (*Falco peregrinus*)
- sperwer (*Accipiter nisus*)
- steenuil (*Athene noctua*)
- wespandief (*Pernis apivorus*)
- zwarte wouw (*Milvus migrans*).

Meer informatie over deze lijst en de bescherming van nestplaatsen van vogels door de Flora- en faunawet is te vinden op de website van het ministerie van EZ.